

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 619/2023-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditša a Libora Duřu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného URBAN GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátskou kanceláriou, Havlíčkova 16, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti uzneseniu Okresného súdu Trnava č. k. 5T/26/2023-842 z 12. septembra 2023 a proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave č. k. 5Tos/186/2023-891 z 29. septembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 24. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 1, 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 8 ods. 1, 2 a 5 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práv podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), podľa čl. 47 a čl. 48 ods. 2 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“), ako aj práv podľa čl. 9 ods. 1, 3 a 4 a čl. 14 ods. 3 písm. b) a d) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením okresného súdu č. k. 5T/26/2023-842 z 12. septembra 2023 a uznesením krajského súdu č. k. 5Tos/186/2023-891 z 29. septembra 2023. Sťažovateľ zároveň navrhuje, aby ústavný súd zrušil napadnuté uznesenia okresného súdu a krajského súdu a krajskému súdu prikázal, aby sťažovateľa bezodkladne prepustil z väzby na slobodu. Sťažovateľ zároveň uplatnil finančné zadosťučinenie spolu vo výške 10 320 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva nasledujúci stav veci:

Sťažovateľovi bolo uznesením vyšetrovateľa ČVS: KRP-14/X-VYS-TT-2023 z 10. februára 2023 vznesené obvinenie za obzvlášť závažný zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 3, 4 písm. c), ods. 6 písm. b) Trestného zákona. Do väzby bol sťažovateľ vzatý uznesením okresného súdu sp. zn. 2Tp/10/2023 z 13. februára 2023 v spojení s uznesením krajského súdu sp. zn. 3Tpo/9/2023 z 8. marca 2023 z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Väzba mu začala plynúť od 9. februára 2023. Sťažovateľ žiadal o prepustenie z väzby svojím podaním doručeným okresnému súdu 4. septembra 2023 a doplneným 12. septembra 2023. Túto žiadosť o prepustenie z väzby okresný súd napadnutým uznesením zamietol a sťažovateľom podanú sťažnosť proti tomuto uzneseniu zamietol napadnutým uznesením aj krajský súd.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ uviedol, že po vydaní napadnutých rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu sa 12. októbra 2023 konalo pojednávanie, na ktorom viacerí svedkovia odopreli výpoveď, na čo sťažovateľ znova požiadal o prepustenie z väzby, čo odôvodnil zásadnou zmenou skutkovej situácie. Dňa 13. októbra 2023 bol preto vykonaný výsluch sťažovateľa a následne bola jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietnutá. Proti tomuto rozhodnutiu podal sťažovateľ sťažnosť, o ktorej do momentu podania ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté. Sťažovateľ na to poukázal v kontexte, že v prípade dlhšie trvajúcej väzby musia aj konajúce súdy postupovať s osobitnou starostlivosťou a urýchlením, no okresný súd tak nekonal, pretože mu neumožnil vypovedať už 12. októbra 2023 na pojednávaní, ale až na druhý deň 13. októbra 2023 na jeho osobitnom výsluchu.

4. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti, ktorá smerovala proti rozhodnutiam súdov o zamietnutí jeho žiadosti o prepustenie z väzby, napriek tomu namietal aj okolnosti svojho zadržania. Konkrétne to, že bol zadržaný na základe operatívno-pátracej informácie, ktorú považoval za nezákonnú a v rozpore s Trestným poriadkom, pretože nebola získaná v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku o zabezpečovaní informácií (§ 113 a nasl.).

5. K samotnému momentu jeho vzatia do väzby viaže sťažovateľ aj svoju námietku porušenia svojho práva na obhajobu. V tomto kontexte sťažovateľ namieta, že v čase, keď okresný súd rozhodol o jeho vzatí do väzby, bol daný dôvod povinnej obhajoby, ale okresný súd nevyhovел žiadosti obhajcu sťažovateľa o preloženie jeho výsluchu o dve hodiny neskôr a vypočul ho bez obhajcu, hoci ešte do uplynutia zákonnej lehoty na rozhodnutie o väzbe zostával čas.

6. K zoslabeniu dôvodov trestného stíhania sťažovateľ poukázal na okolnosť, že skutková veta obvinenia a obžaloby sú prakticky totožné, a teda aj skutková veta v obžalobe obsahuje pojem „neznáme“, pritom sťažovateľ zastával názor, že v prípravnom konaní sa mali prípadné nejasnosti proti nemu odstrániť. Ďalej spochybňoval svedkov svedčiacich proti nemu a namietal, že už súdy rozhodujúce o väzbe majú hodnotiť ich svedecké výpovede a nemajú čakať až na meritórne rozhodovanie. Okrem toho poukázal aj na to, že okrem svedeckých výpovedí odvodzovali súdy dôvodnosť trestného stíhania proti nemu aj z nepriamych dôkazov, ktoré ale získali ešte pred jeho vzatím do väzby. Sťažovateľ ale zastával názor, že tieto nepriame dôkazy sa už po siedmich

mesiacoch jeho väzobného stíhania javia ako nedostatočné, resp. nezodpovedajú nevyhnutnosti zosilnených dôvodov na trvanie väzby.

7. K dôvodom preventívnej väzby sťažovateľ uviedol, že tieto nemôžu byť všeobecné a abstraktné a jej dôvodom nemôže byť ani druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti, ktorá sa mu kladie za vinu. Podľa sťažovateľa sú ale napadnuté súdne rozhodnutia založené práve na takýchto dôvodoch, a preto ich považoval za neodôvodnené, a teda aj nepreskúmateľné. Sťažovateľ ešte dodal, že nie je recidivista a nikdy sa u neho nenašla ani omamná a psychotropná látka, preto nemôže byť u neho daná obava z pokračovania v trestnej činnosti a navyše aj po 7 mesiacoch vo výkone väzby.

8. Napokon vo vzťahu k nenahradeniu väzby sťažovateľ spochybňoval závery súdov, ktoré neuznali za výnimočné okolnosti to, že jeho rodina je odkázaná na jeho príjem. Konajúce súdy podľa sťažovateľa neodôvodnili, prečo ním namietané rodinné a finančné dôvody nepovažovali za výnimočné okolnosti.

9. Napokon sťažovateľ osobitne namietal záver napadnutého uznesenia krajského súdu, že tento nie je oprávnený na revíziu skorších rozhodnutí o väzbe sťažovateľa. Sťažovateľ ale uviedol, že jeho námietky smerujúce k okolnostiam jeho vzatia do väzby (porušenie práva na obhajobu pri rozhodovaní o vzatí do väzby a nezákonné zadržanie na základe operatívno-pátracej informácie) neboli riešené a posudzované v skorších rozhodnutiach súdov o väzbe, pretože jednak sťažovateľ obhajcu pri rozhodovaní o vzatí do väzby nemal a zároveň uvedené skutočnosti následne predchádzajúci obhajca sťažovateľa nenamietal, čo bol aj dôvod, prečo sťažovateľ po podaní obžaloby predchádzajúceho obhajcu zmenil za súčasného obhajcu.

10. Sťažovateľ si uplatnil aj primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 10 320 eur, ktoré kvantifikoval ako odškodnenie za 258 dní trvania nezákonnej väzby na základe výpočtu v rozsudku občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 30Cdo/2357/2010 z 11. januára 2012.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

11. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva sťažovateľa na osobnú slobodu a práva na slobodu a bezpečnosť [čl. 17 ods. 1, 2 a 5 ústavy, čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny, čl. 5 ods. 1 písm. c) a ods. 4 dohovoru, čl. 9 ods. 1, 3 a 4 medzinárodného paktu], práva na obhajobu [čl. 14 ods. 3 písm. b) a d) medzinárodného paktu a čl. 48 ods. 2 charty] a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces (čl. 47 charty) napadnutými uzneseniami okresného súdu a krajského súdu.

12. Pri predbežnom prerokovaní návrhu na začatie konania ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

III.1. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

13. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť, a preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

14. Zmyslom a účelom už uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie týchto práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

15. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnuté uznesenie okresného súdu bolo predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe sťažovateľom podanej sťažnosti. Konanie o tejto sťažnosti bolo skončené napadnutým uznesením krajského súdu. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým uznesením okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením okresného súdu. Na prerokovanie tejto časti ústavnej sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto ju bolo potrebné v tejto časti odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu [§ 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde]. V ďalších bodov odôvodnenia tohto uznesenia sa preto ústavný súd zaoberal namietaným porušením sťažovateľom označených práv vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu.

III.2. K porušeniu označených práv napadnutým uznesením krajského súdu:

K aplikácii práva Európskej únie:

16. Podľa čl. 51 ods. 1 charty sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie sa

základné práva zaručené v právnom poriadku Európskej únie uplatnia vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Európskej únie, avšak nie mimo týchto situácií. Pokiaľ teda určitá právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Európskej únie, nemôžu sa na akty členských štátov vzťahovať ani ustanovenia charty (porov. napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 30. júna 2016 vo veci C-205/2015, Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Brașov proti Vasilemu Tomovi, Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci, body 23 a 24, ECLI:EU:C:2016:499).

17. Ústavný súd konštatuje, že v predmetnom konaní sa neaplikovalo právo Európskej únie (ale vnútroštátne trestno-procesné predpisy, pozn.), a teda ani charta nie je v tomto prípade aplikovateľná.

K námitkam sťažovateľa týkajúcim sa postupu po vydaní napadnutého uznesenia krajského súdu a okolností jeho prvotného vzatia do väzby:

18. Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti uviedol viaceré námietky, ktoré celkom zjavne nesúvisia s napadnutým uznesením krajského súdu (zhrnuté v bodoch 3, 4 a 5 odôvodnenia tohto uznesenia), pretože sa týkajú jednak postupu okresného súdu až po vydaní napadnutého uznesenia krajského súdu a jednak okolností týkajúcich sa prvotného vzatia sťažovateľa do väzby.

19. V prvom rade ústavný súd konštatuje, že postup okresného súdu po vydaní napadnutého uznesenia krajského súdu, nemožno v žiadnom prípade hodnotiť ako porušenie základných práv sťažovateľa zo strany krajského súdu. Navyše sám sťažovateľ uviedol, že proti príslušnému rozhodnutiu okresného súdu podal sťažnosť, o ktorej do momentu podania tejto ústavnej sťažnosti nebolo rozhodnuté. Ústavný súd ešte dodáva, že proti potenciálnemu rozhodnutiu sťažnostného súdu bude môcť sťažovateľ podať osobitnú ústavnú sťažnosť, preto by bolo zo strany ústavného súdu úplne neprípustné predbiehať a vopred hodnotiť postup konajúcich súdov, ktorý navyše ani nesúvisí s predmetom prieskumu tejto ústavnej sťažnosti.

20. Ďalšie dve nesúvisiace námietky sťažovateľa sa týkajú okolností prvotného vzatia sťažovateľa do väzby (namietané porušenie práva na obhajobu pri rozhodovaní o vzatí do väzby a nezákonné zadržanie na základe operatívno-pátracej informácie). Medzi týmto prvotným vzatím do väzby (a súdnymi rozhodnutiami o tomto vzatí do väzby, pozn.) a napadnutým uznesením krajského súdu boli vydané viaceré súdne rozhodnutia, ktoré ponechali sťažovateľa vo väzbe, pričom sťažovateľ proti nim tieto okolnosti nenamietal. Sťažovateľ spochybňoval odpoveď krajského súdu na tieto jeho námietky (zhrnuté v bode 9 odôvodnenia tohto uznesenia), ktorý ale správne vyhodnotil, že nemá právomoc hodnotiť svoje predošlé rozhodnutia o väzbe sťažovateľa. Napriek tomu krajský súd uznal, že sťažovateľ prikladal týmto skutočnostiam iný, zásadnejší význam, ako to bolo pri predchádzajúcich rozhodnutiach o väzbe, a preto na jeho argumenty extenzívnym spôsobom reagoval, aby poskytol sťažovateľovi primeranú odpoveď. Tieto odpovede sú uvedené v bodoch 16 až 18 napadnutého uznesenia krajského súdu a ústavný súd sa s nimi v plnej miere stotožňuje.

21. Krajský súd zdôraznil, že spôsob zhromažďovania informácií o osobe obžalovaného prostredníctvom vykonávania operatívno-pátracej činnosti polície nie je sám osebe nezákonný. Rovnako aj zadržanie obžalovaného ako osoby podozrivej zo spáchania trestnej činnosti podľa § 85 ods. 1 Trestného poriadku, a to aj alebo v prevažnej miere na základe výsledkov vykonanej operatívno-pátracej činnosti, nie je v rozpore s ustanoveniami Trestného poriadku. K zadržaniu osoby obžalovaného 9. februára 2023 tak došlo spôsobom, ktorý nie je v rozpore s ustanoveniami

Trestného poriadku, nebol nezákonný a nie je od neho možné odvodzovať nezákonnosť všetkých neskôr vykonaných dôkazov. Ústavný súd k tomu dopĺňa, že premisa sťažovateľa, podľa ktorej môžu orgány činné v trestnom konaní získavať informácie iba podľa § 113 a nasl. Trestného poriadku, je nesprávna. Predmetné ustanovenia (zabezpečovanie informácií) totiž nepredstavujú jediný a výlučný spôsob, ktorým môžu orgány činné v trestnom konaní získavať informácie v trestnom konaní, ale opisujú špecifické formy získavania informácií, pri ktorých musí byť dodržaný zákonný postup. Je ale samozrejmé, že orgány činné v trestnom konaní získavajú informácie aj inak (napr. z obsahu trestného oznámenia, vypočutia oznamovateľov, výpovedí svedkov, médií...). Touto okolnosťou preto nemohlo byť porušené právo sťažovateľa na osobnú slobodu. Informácie získané použitím operatívno-pátracej činnosti môžu slúžiť aj ako dôkaz (§ 119 ods. 3 Trestného poriadku).

22. K namietanému porušeniu práva na obhajobu krajský súd uviedol, že ak obhajca, ktorý preberie obhajobu obžalovaného v čase, keď je tento zadržaný a predpokladá sa návrh prokurátora na jeho vzatie do väzby, musí si byť vedomý povinnosti sudcu pre prípravné konanie postupovať vo veci urýchlene. Ak za takejto situácie prevezme obhajobu obžalovaného, hoci nemá dostatočné kapacity na urýchlené poskytnutie primeranej právnej pomoci, napríklad preto, lebo je pracovne zaneprázdnený inými trestnými konaniami, v ktorých vystupuje ako obhajca, nie je povinnosťou súdu prispôbovať svoje rozhodovanie časovým možnostiam obhajcu. Je bezpredmetné polemizovať o tom, či sudca pre prípravné konanie mal alebo mohol svoje rozhodovanie časovo prispôbiť požiadavkám obhajcu, teda či mohol posunúť začiatok výsluchu obžalovaného o niekoľko hodín a koľko ďalších hodín by mu zostávalo do skončenia zákonom stanovenej lehoty na rozhodnutie. Je potrebné si uvedomiť, že sudca pre prípravné konanie si plní viaceré povinnosti, ktoré mu vyplývajú z jeho funkcie. Rovnako je jeho povinnosťou pristúpiť k rozhodovaniu o väzbe spôsobom, ktorý zabezpečí garantovanie práva obvineného na urýchlené a spravodlivé rozhodnutie. Keďže je to výlučne osoba sudcu pre prípravné konanie, ktorá nesie zodpovednosť za rozhodnutie o väzbe, má tento sudca právo rozhodnúť o čase a mieste konania z výsluchu obvineného pred rozhodnutím o väzbe. Prítomnosť obhajcu obvineného pri výsluchu obvineného pred rozhodnutím o návrhu na vzatie do väzby nie je podmienkou vykonania takéhoto výsluchu. Ústavný súd preto konštatuje, že urýchlený postup sudcu pre prípravné konanie v tomto kontexte nemohol predstavovať porušenie sťažovateľovho práva na obhajobu [čl. 14 ods. 3 písm. b) a d) medzinárodného paktu].

23. K namietanému porušeniu práva na obhajobu ústavný súd ešte podotýka, že zmena obhajcu a následná zmena v taktike obhajoby nemôžu byť *ex post* pričítané konajúcemu súdu v zmysle porušenia práva na obhajobu, ak konajúce súdy dostatočným spôsobom odpovedali na pôvodné námietky obhajoby a následne celkom prirodzene odmietajú hodnotiť svoje predošlé rozhodnutia (v rámci námietok smerujúcich proti neskorším súdnym rozhodnutiam, pozn.) v zmysle nových námietok v rámci zmenenej obhajobnej taktiky. Najmä (ako to bolo aj v tomto prípade) ak sa s aktuálnymi námietkami dostatočne vysporiadajú v aktuálnom rozhodnutí.

K namietanému porušeniu základného práva na osobnú slobodu samotným napadnutým uznesením krajského súdu:

24. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu smerovali námietky sťažovateľa týkajúce sa zoslabenia dôvodov trestného stíhania plynutím času (zhrnutá v bode 6 odôvodnenia tohto uznesenia) a existencie samotného dôvodu preventívnej väzby (zhrnutá v bode 7 odôvodnenia tohto uznesenia).

25. Krajský súd pritom v relevantnej časti napadnutého uznesenia k výhradám sťažovateľa týkajúcim sa zoslabenia dôvodov trestného stíhania plynutím času uviedol (body 19 a 23 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu):

«Pokiaľ ide o námietky obžalovaného, ktoré smerujú proti dôkazom, ktoré majú odôvodňovať podozrenie, že sa mal dopustiť spáchania skutku, pre ktorý je trestne stíhaný, tieto vyhodnotil sťažnostný súd rovnako ako nedôvodné. Pokiaľ ide o skutočnosti, ktoré vyplývajú z vykonaných dôkazov, na ktoré poukazuje obžalovaný, na to mu dal primeranú odpoveď prvostupňový súd v odôvodnení napadnutého uznesenia. Možno iba v stručnosti zopakovať, že súdu rozhodujúcemu o väzbe neprísluší posudzovať dôkazy spôsobom, akým sa to dožaduje obžalovaný, teda ich meritórne vyhodnocovať z hľadiska, či preukazujú vinu obžalovaného alebo nie. Obžalovaný sa domáha, aby súd vyhodnotil procesnú prípustnosť získaných dôkazov, o ktoré opiera existenciu dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu. Dôkazy, ktoré v napadnutom uznesení vymenúva prvostupňový súd a na ktoré poukazuje aj obžalovaný vo svojej sťažnosti (bod 2.4. tohto uznesenia), sú podľa názoru sťažnostného súdu získané zákonným spôsobom, čo odôvodňuje ich použitie pre rozhodovanie o väzbe. V tomto štádiu trestného stíhania nie je pritom rozhodujúce, či ide o svedecké výpovede, ktoré boli urobené pred vznesením obvinenia alebo po ňom. Všetky svedecké výpovede, na ktoré poukazuje obžalovaný, pochádzajú z prípravného konania, nakoľko žiaden z uvedených svedkov nebol doteraz na hlavnom pojednávaní vypočutý. Otázka použiteľnosti ich výpovedí z prípravného konania na hlavnom pojednávaní (na účely ich prečítania, respektíve odstraňovania prípadných rozporov medzi výpoveďami), teda doteraz nebola riešená a do konca ani nastolená.

Porovnaním odôvodnenia uznesenia, ktorým súd rozhodol o vzatí obžalovaného do väzby a uznesenia, ktorým bolo rozhodnuté o jeho ponechaní vo väzbe po podaní obžaloby, je možné zistiť, že pri rozhodovaní o ponechaní obžalovaného vo väzbe v štádiu po podaní obžaloby, je existencia dôvodného podozrenia zo spáchania skutku odôvodňovaná väčším rozsahom dôkazov, ako tomu bolo pri rozhodovaní o vzatí obžalovaného do väzby. Úvahy obžalovaného o potrebe zosilnenia dôkaznej situácie v neskoršom štádiu trestného stíhania, ktorá je nevyhnutným predpokladom na ďalšie trvanie väzby, nie sú univerzálne platné. V prípade preskúmvanej v trestnej veci obžalovaného, boli už na začiatku trestného stíhania, po vznesení obvinenia, zadovážené dôkazy, ktoré sú svojim významom rozhodujúce pre vzatie a aj pre neskoršie držanie obžalovaného vo väzbe. Nie je v praxi ničím výnimočným, že už na začiatku trestného stíhania vedeného proti konkrétnej osobe, sú zhromaždené dôkazy, ktoré vzhľadom na svoj význam, odôvodňujú držanie obvineného vo väzbe aj v neskorších štádiách trestného stíhania. Dôkazy, ktoré boli zabezpečené po rozhodnutí o vzatí obžalovaného do väzby, vrátene výpovedí svedkov, ktorí sú citovaní v bode 2. 7. tohto uznesenia, nemali vo vzťahu ku skôr zabezpečeným dôkazom taký význam, že by existenciu dôvodného podozrenia zásadným spôsobom oslabovali, alebo takéto

podozrenie dokonca vyvracali. Pri nezmenenej dôkaznej situácii je teda logické, že aj neskoršie odôvodnenia rozhodnutí o väzbe, budú vychádzať z rovnakého základu. Na tomto mieste poukazuje sťažnostný súd na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej „pokiaľ (však) rovnaké dôvody na ponechanie obvineného vo väzbe, ktoré ESLP označil za relevantné a dostatočné, pretrvávali po celú dobu jej trvania a ak zákonnosť väzby bola predmetom niekoľkonásobného preskúmania, nemožno vnútroštátnym súdom vytýkať, že sa v textoch svojich rozhodnutí opakovali“ (Knebl proti Českej republike, rozsudok, 28. 10. 2010, č. 20157/05, § 68). Skutočnosť, že po rozhodnutí o vzatí obžalovaného do väzby, neboli zo strany orgánov činných v trestnom konaní zaistené nijaké omamné a psychotropné látky, sama osebe nevyvracia podozrenie z konania obvineného, ktoré vyplýva z iných dôkazov, v tomto prípade najmä svedeckých výpovedí. Takzvaný faktor plynutia času, na ktorý poukazuje obžalovaný vo svojich sťažnostných námietkach (bod 2.9. tohto uznesenia), nemá pre rozhodnutie o väzbe obžalovaného v súčasnosti žiaden, význam. Od vzatia obžalovaného do väzby do rozhodnutia sťažnostného súdu o napadnutom uznesení, neuplynulo také dlhé časové obdobie, ktoré by mohlo zohrávať význam pri oslabovaní ďalších dôvodov trvania väzby. Naopak, časové obdobie, ktoré uplynulo od vznesenia obvinenia až do začatia hlavného pojednávania, je možné vyhodnotiť tak, že orgány činné v trestnom konaní a neskôr aj súd postupovali v trestnej veci obžalovaného prednostne a urýchlene, tak ako to vyžaduje ustanovenie § 2 ods. 6 Trestného poriadku.»

26. Obdobným spôsobom krajský súd konštatoval, že sa nezmenili ani skutočnosti rozhodujúce pre identifikáciu preventívnej väzby. Odkázal síce na odôvodnenie prvostupňového súdu (s. 8 napadnutého uznesenia okresného súdu), ktoré ale zároveň korigoval v časti nekonkrétnej obavy, že sťažovateľ bude v budúcnosti páchať trestnú činnosť vo vzťahu k nestotožneným osobám. V každom prípade aj podľa krajského súdu pretrváva obava, že po prepustení z väzby by sťažovateľ mohol pokračovať v trestnej činnosti. Dosiaľ získané dôkazy totiž nasvedčujú tomu, že sťažovateľ si neoprávnene zadovážoval pervitín na účely jeho ďalšieho predaja, a to s cieľom získania finančných prostriedkov popri svojom legálnom príjme. Táto okolnosť nie je oslabená ani tým, že sťažovateľ dosiaľ nebol odsúdený za drogovú trestnú činnosť.

27. Ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane konštatoval, že čl. 17 ústavy zahŕňa základné hmotné, ale taktiež procesné atribúty základného práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu pri jej pozbavení, a preto na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe je aplikovateľné toto špeciálne ustanovenie o osobnej slobode (porovnaj napr. I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010). Z čl. 17 ods. 2 ústavy ďalej vyplýva neodmysliteľná súvislosť medzi väzobným dôvodom uvedeným v zákone a rozhodnutím sudcu alebo súdu, a to nielen pri rozhodnutiach o vzatí do väzby, ale aj počas ďalšieho trvania väzby. Ústavne konformné uplatnenie zabezpečovacieho (nie sankčného) inštitútu väzby je zároveň determinované aj existenciou konkrétnych skutočností, ktoré svojou podstatou musia dať *ratio decidendi* (nosné dôvody) na uplatnenie tohto zabezpečovacieho inštitútu. Všeobecné súdy majú pri rozhodovaní o väzbe dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti, t. j. že by mali byť vždy využité opatrenia, ktoré najlepšie budú viesť k dosiahnutiu účelu trestného konania, ale nebudú neprimerane zasahovať do základných práv a slobôd osoby, proti ktorej sa uplatňujú v medziach daných povahou príslušného obmedzenia.

28. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli

(I. ÚS 165/02, II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07, I. ÚS 187/07). Otázka, či je väzba zákonná, má byť vyriešená nielen s poukazom na vnútroštátny zákon, ale aj na znenie dohovoru (III. ÚS 79/02, III. ÚS 77/05), s ktorým musí byť v súlade. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v Trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody (II. ÚS 55/98). Pri posudzovaní otázky rešpektovania alebo porušenia zákona musí ústavný súd brať do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom, pričom v prípade zistenia závažného porušenia zákonnosti ide aj o porušenie ústavnosti (III. ÚS 48/00, II. ÚS 466/2013).

29. Dohovor v čl. 5 priamo odkazuje na vnútroštátne právo, a preto rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov v. Bulharsko z 20. 3. 1997, bod 43). Článok 5 ods. 4 je *habeas corpus* celého ustanovenia dohovoru. Poskytuje osobe, ktorá bola pozbavená slobody, právo aktívne žiadať o súdnu kontrolu pozbavenia slobody (Mooren proti Nemecku [GC], bod 106). Prieskumné súdne konanie musí byť v súlade s hmotnoprávnymi a procesnými vnútroštátnymi právnymi predpismi a tiež aj s účelom čl. 5, ktorým je ochrana jedinca proti svojvôli (Koendjibiharie v. Holandsko, rozsudok z 25. 10. 1990, bod 27).

30. Obsah čl. 8 ods. 1, 2 a 5 listiny a čl. 9 ods. 1, 3 a 4 medzinárodného paktu obsahuje obdobný rozsah práv ako práve tento čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru, a preto ich ústavný súd posudzoval spoločne.

31. Ústavný súd už vo viacerých svojich rozhodnutiach zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného (II. ÚS 76/02, IV. ÚS 83/03, IV. ÚS 171/03). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojvôli, resp. arbitrárnosti pri výklade alebo aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (napr. I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

32. Ústavný súd v kontexte už uvedeného konštatuje, že krajský súd sa dostatočným spôsobom vysporiadal s okolnosťou plynutia času, resp. s tým, že aj po siedmich mesiacoch od vzatia sťažovateľa do väzby stále existujú relevantné a zákonné dôvody, ktoré vylučujú jeho prepustenie z väzby na slobodu. Čo sa týka časového aspektu, ústavný súd dodáva, že samotných sedem mesiacov nepredstavuje časové obdobie, ktoré by samo osebe indikovalo neefektívny postup konajúcich súdov s prihliadnutím na to, že v tomto období bola proti sťažovateľovi podaná obžaloba a momentálne prebieha súdne konanie. Ak aj skutková veta v obžalobe obsahuje slovo „neznáme“, nepredstavuje to okolnosť, ktorá by vylučovala dôvodnosť trestného stíhania proti sťažovateľovi v prípade, ak známe skutočnosti a okolnosti prípadu predstavujú dostatočný základ na záver, že zákonné znaky skutkovej podstaty konkrétneho trestného činu boli pri sťažovateľovi naplnené.

33. Ústavný súd nesúhlasí ani s námietkou sťažovateľa, že súdy rozhodujúce o väzbe by mali komplexne, a teda meritórne hodnotiť svedkov a svedecké výpovede, ktoré inkriminujú samotného sťažovateľa. Toto je totiž doménou rozhodovania o vine a treste (ako správne uviedol aj krajský súd), v rámci väzobného rozhodovania sú súdy povinné vyhodnocovať svedecké výpovede v kontexte zákonných predpokladov väzby (materiálne a formálne podmienky väzby, t. j. v tomto prípade dôvodnosť trestného stíhania sťažovateľa a hrozba ďalšieho pokračovania v trestnej činnosti), čo v tomto prípade naplnené bolo. Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že stále aktuálne dôvodné podozrenia proti sťažovateľovi v tomto momente v žiadnom prípade nepredstavujú finálne hodnotenie dôkaznej situácie, ktoré nastane až pri rozhodovaní o vine a treste sťažovateľa.

34. Taktiež ústavný súd súhlasí aj so záverom krajského súdu, ktorý konštatoval, že niekedy už na začiatku trestného stíhania vedeného proti konkrétnej osobe sú zhromaždené dôkazy, ktoré vzhľadom na svoj význam odôvodňujú držanie obvineného vo väzbe aj v neskorších štádiách trestného stíhania. Teda celkom zjavne neplatí univerzálne pravidlo, že samotné plynutie času za každých okolností „oslabuje“ dôkazy produkované v trestnom konaní, ako to naznačoval sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti.

35. Ústavný súd teda sťažovateľom napádané závery krajského súdu nepovažoval za všeobecné, naopak, konkrétnym a adekvátnym spôsobom reagoval na námietky sťažovateľa, preto námietky sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti nepredstavovali dostatočný základ na potenciálne vyslovenie porušenia jeho základného práva na osobnú slobodu.

36. Napokon k námietke tykajúcej sa nahradenia väzby sťažovateľa krajský súd a tiež okresný súd zdôraznili, že potenciálnu materiálnu núdzu jeho rodiny, prípadne záujem maloletej dcéry o styk s ním nemožno považovať za výnimočné okolnosti samotného prípadu, ktoré by garantovali sťažovateľovi nárok na úspešné využitie fakultatívneho inštitútu nahradenia väzby. Ústavný súd iba dopĺňa, že mnoho väzobne stíhaných osôb má rodinu, ale iba táto okolnosť negarantuje nahradenie väzby, ak stále pretrváva hrozba z pokračovania trestnej činnosti.

37. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci, posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

38. Ústavný súd na základe uvedených skutočností a dôvodov, ako aj s prihliadnutím na svoju judikatúru, podľa ktorej možno za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť považovať takú, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k napadnutému uzneseniu krajského súdu odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

39. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ako ich špecifikoval v petite svojej ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu